

A PSZÁF szervezeteti hitelintézeteknél végzett átfogó vizsgálatainak tapasztalatai

Számvitel, adatszolgáltatás és betétnyilvántartás
vizsgálatának tapasztalatai, a kapcsolódó felügyeleti
elvárások

Major Antal
főosztályvezető-helyettes
Pénzpiaci vizsgálati főosztály

Budapest, 2011. május 24-25.

Főbb témakörök

Könyvviteli tevékenység szabályozottsága

Vizsgálati tapasztalatok

- számviteli politikához kapcsolódó belső szabályzatok nem aktualizáltak, egyes kötelező szabályzatok nem készülnek el
- számlarend nem kerül rendszeresen felülvizsgálatra, ezért nem tartalmaz minden alkalmazásban lévő számlát, illetve esetenként nem egyezik a számlatükörrel
- számla tényleges tartalma és a kapcsolódó ellenszámlák nem kerülnek bemutatásra
- bizonylati album meglétének, vagy aktualizáltságának hiánya

Prudens eljárás

- a szabályzatok aktualizálása, és teljeskörűségének biztosítása
- számlarend rendszeres áttekintése az alkalmazott, illetve már nem alkalmazott főkönyvi számlák körének pontosítása, valamint a számlák tartalmának, és kapcsolatának bemutatása
- bizonylati album elkészítése és folyamatos karbantartása (ideértve a belső készítésű és a gazdálkodási tevékenység során befogadott egyéb külső bizonylatokat is)

Könyvvezetési tevékenység gyakorlata I.

Vizsgálati tapasztalatok

- főkönyvelő által egy személyben végzett tevékenységek miatt (könyvvezetés, adatszolgáltatás, piaci kockázatok kezelése, hitelkockázat tőkeszükséglet számítás) nagy a terület humán erőforrás kockázata
- informatikai rendszer váltása esetén az adatmigráció nem kerül megfelelően ellenőrzésre
- tartalékok negyedéves állomány-változásának manuális lekönyvelése nem megfelelően bizonylatolt
- követelések lejáratí időpontjának és kamatfizetésre vonatkozó időpontoknak a változtatása gyakran bizonylatok nélkül történik meg, vagy elmarad

Prudens eljárás

- a számviteli és adatszolgáltatási feladatok szervezése során törekedjenek a kulcsemberek kockázat megszüntetésére, és az összeférhetetlenség biztosítására
- fordítsanak kiemelt figyelmet a nyilvántartásokba rögzített adatok valódiságának, és megfelelőségének folyamatba épített ellenőrzésére
- könyvvezetés során biztosítsák, hogy az analitikában, illetve a főkönyvben könyvelt tételek (gazdasági események) minden esetben kerüljenek megfelelő bizonylatokkal alátámasztásra

Könyvvezetési tevékenység gyakorlata II.

Vizsgálati tapasztalatok

- az informatikai rendszerben technikailag nem rögzíthető tételeket gyakran manuális módon, excel táblázat alkalmazásával tartják nyilván
- a manuális könyvelés folyamatában a négy szem elvére épülő folyamatba épített ellenőrzés nem megoldott
- az analitikus nyilvántartások megfelelőségére és teljeskörűségére vonatkozóan nem kerültek ellenőrzési mechanizmusok kialakításra
- a főkönyvben és a cégbíróságnál nyilvántartott jegyzett tőke összege nem egyezett meg

Prudens eljárás

- az excel táblázat mint nyilvántartás nem biztosítja a gazdasági események nyomkövetését, nem hitelesített, nem megbízható, és ellenőrzés szempontjából nem megfelelő, ezért alkalmazását kerülni kell
- fordítsanak kiemelt figyelmet a folyamatba épített ellenőrzés megfelelőségére
- jegyzett tőkeként minden esetben csak a cégbíróság által elfogadott és nyilvántartott érték kerülhet lekönyvelésre

Könyvvezetési tevékenység gyakorlata III.

Vizsgálati tapasztalatok

- járulékos vállalkozás nem kerül konszolidálásra, az irányított gazdasági társasággal végzett üzleti jellegű kapcsolat során nem kerül vezetésre a jogszabály által előírt transzferár nyilvántartás
- technikai számlák kezelése sem szabályozottság, sem pedig azok folyamatba épített ellenőrzése tekintetében nem megoldott
- zálogház pénztárában levő pénzkészlet a hitelintézet nyilvántartásában a pénztár soron szerepel, és nem követelésként

Prudens eljárás

- járulékos vállalkozásaikat konszolidálják, és tegyenek eleget a transzferár nyilvántartás vezetési kötelezettségüknek
- belső szabályzataikban rögzítsék és a gyakorlat során tartásuk be a technikai számlák vezetésével kapcsolatos előírásokat
- a közvetítők részére átadott pénzeszközök nyilvántartásánál tartásuk be a hatályos jogszabályi előírásokat /Hitkr. 7.§ (2) bek./

Könyvvezetési tevékenység gyakorlata IV.

Vizsgálati tapasztalatok

- nem fedezeti céllal kötött származékos ügyletek nem kerültek nyilvántartásra a nullás számlaosztályban
- a származékos ügyletekhez kapcsolódó céltartalék képzés nem, vagy nem a helyes összegben történt meg
- a nem folyószámla jellegű tételek, mint a le nem hívott hitelkeret, vagy hitelígérvény szerződéskötést követő automatikus nyilvántartásba vétele rendszerszinten nem biztosított
- mérlegen kívüli kötelezettségek között szerepeltetnek mérlegen kívüli követeléseket is

Prudens eljárás

- tartsák be a nem fedezeti célú származékos ügyletek könyvvezetésére és tartalék képzésére vonatkozó jogszabályi előírásokat /Hitkr. 20.§ (2) és 23.§ (2) bek.)
- biztosítsák, hogy a ki nem használt hitelkeretek, és a hitelígérvények a kötelezettségvállalás érvénybe lépésétől kerüljenek nyilvántartásba a nullás számlaosztályban
- a követelés jellegű tételeket, mint pl: az MTB-től szerződés alapján még igényelhető devizaforrás, ne a mérlegen kívüli kötelezettségek között szerepeltessék

Könyvvezetési tevékenység gyakorlata V.

Vizsgálati tapasztalatok

- a fedezetek típusonkénti megbontása (óvadék, jelzálog, engedményezés, kezesség, stb.) nem felel meg sem a jogszabályi előírásoknak, sem az adatszolgáltatás elkészítéséhez
- a fedezetek között értékkel szerepeltetik az adós és adótárs jövedelmét is, mely a fennálló jogszabályok szerint nem tekinthető fedezetnek, sokkal inkább a hitel visszafizetés forrásának
- a fedezet nyilvántartás nem tartalmazza a fedezetek hitelbiztosítéki értékét

Prudens eljárás

- a fedezetek nyilvántartása során törekedjenek a különböző fedezetek elkülönített nyilvántartására
- a fedezetek között ne szereltesék az adós és adótárs jövedelmét
- a fedezet nyilvántartás tartalmazza a fedezetek hitelbiztosítéki értékét is

Könyvvezetési tevékenység gyakorlata VI.

Vizsgálati tapasztalatok

- időbeni elhatárolásra, illetve a kamat függővé tételre vonatkozó szabályok figyelmen kívül hagyásával nem realizált bevétel került elszámolásra
- késedelmes teljesítés miatt kamatbevételeként el nem számolható tételek a 30. nap után nem kerülnek függővé tételre
- átlag alatti, kétes, vagy rossz minősítésű ügyletek után járó kamatok nem kerülnek függővé tételre
- a kamat függővé tételre vonatkozó számítások helyességét havi zárások során még szűrőpróba szerűen sem ellenőrzik

Prudens eljárás

- csak a valóban befolyt, vagy jogszabály által engedélyezett kamatbevétel kerüljön eredményként elszámolásra
- fordítsanak kiemelt figyelmet a kamat függővé tétel szabályainak teljeskörű betartására, és az elszámolás időben történő végrehajtására
- folyamatba épített ellenőrzés keretében időszakosan ellenőrizték a függővé tett kamatállomány számszaki megfelelőségét

Adatszolgáltatás szabályozottsága, megfelelősége

Vizsgálati tapasztalatok

- nincs a jelentéskészítési folyamatra vonatkozó belső szabályzat, vagy ha van nem teljeskörű
- a jelentés összeállítása sok manuális munkát igényel, amelyhez nem kapcsolódnak megfelelő kontrollok
- származtatott ügyletek kapcsán több táblázat kitöltése nem megfelelő (pl: 3DBD, 4AD, 5B, 9AA, 8AB)
- újratárgyalt hitelek nem megfelelően kerülnek jelentésre (pl: 8AA, 8AB, 8AN, 8NAC)
- egyéb problémák miatt jellemzően hibásak a 8PBA, 8PBB, 9AA, 9AD, C2H, C4H, C42H, C11H, CS, CAA, CAB táblák

Prudens eljárás

- készítsék el és alkalmazzák a jelentéskészítéssel kapcsolatos hitelintézeti feladatokat tartalmazó belső szabályzatot
- folyamatba épített ellenőrzés keretében ellenőrizték a jelentéskészítés folyamatát és az adatok megfelelőségét
- a felügyeletnek szolgáltatott adatok jelentéstáblákba történő beírása során vegyék figyelembe az adatszolgáltatási rendelethez tartozó kitöltési útmutató, egyes adatállományokra vonatkozó, tartalmi meghatározásait

Betétnyilvántartás megfelelése

Vizsgálati tapasztalatok

- ügyfél és betét törzsadatok felvitelének, rögzítésének folyamata és ellenőrzése nincs szabályzatba foglalva vagy folyamatleírásban rögzítve
- az alkalmazott nyilvántartási rendszer nem támogatja a konszolidált betéti adatszolgáltatás összeállítását, ezért kézi kigyűjtés szükséges
- a nem biztosított betétesek listája nincs összeállítva, vagy aktualizálva a rendszerben, egyes esetekben még a lista összeállításához szükséges alapadatok is hiányoztak
- egyes betéti konstrukciók analitikus nyilvántartása és kamatelszámolása nem megfelelő

Prudens eljárás

- készítsék el és alkalmazzák az ügyfél és betét törzsadatok felvitelével kapcsolatos hitelintézeti feladatokat tartalmazó belső szabályzatot
- állítsák össze és folyamatosan tartsák karban a konszolidált betéti nyilvántartás összeállításához szükséges adatbázist
- a nyilvántartási rendszer továbbfejlesztésével biztosítsák, hogy valamennyi betéti konstrukció könyvelhető legyen az alkalmazott IT rendszerben és a rendszer képes legyen a KBB előállítására

Irányadó jogszabályok

A hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény

A számvitelről szóló 2000. évi C. törvény

A hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások éves beszámoló készítési és könyvvezetési kötelezettségéről szóló 250/2000 kormányrendelet

A hitelintézetek által a PSZÁF részére szolgáltatandó adatok köréről és az adatszolgáltatás módjáról szóló 45/2008 PM rendelet

Köszönöm a figyelmet!